

наси́льства і захисту жертв побутового наси́льства на 2009-2010 роки, де визначено основні цілі та завдання: – вдосконалення нормативно-правової бази і державної політики з запобігання побутовому насильству; – захист, реабілітація жертв побутового насильства; – запобігання побутовому насильству шляхом обізнаності населення з питань насильства в сім'ї.

Важливим елементом урядових стратегій захисту жіночих прав є притулки для жертв побутового насильства (т.з. шелтери). В Грузії існує 2 державних та 4 притулки неурядових організацій («Грузинської мережі проти насильства», «Сафарі» тощо), а також жертвам побутового насильства надають притулок релігійні спільноти.

На виконання Плану дій Державний фонд з питань надання захисту та допомоги жертвам торгівлі людьми з 2009 року в підзвітних йому притулках також розміщує жертв насильства в сім'ї.

Створення притулків та кризових центрів для жертв сімейного насильства органами місцевого самоврядування визначено у проекті закону "Про припинення насильства в сім'ї, захист жертв родинного насильства та допомоги".

Таким чином, Грузія потребує створення дієвої системи міжвідомчої взаємодії в випадках побутового насильства. встановивши тісні зв'язки між ключовими організаціями, такими як поліція, центри юридичної консультації, притулки, медичні установи, кризис-центри. Крім того, незначна кількість притулків свідчить про відсутність належного захисту жінок від насильства в сім'ї. Враховуючи моральні традиції Грузії, слід відмітити про необхідність інформування громадськості з конструктивних дій з боротьби із побутовим насильством, які запроваджені урядом.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ВІКТИМОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОЧИНІВ У ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Гусєва К.А., старший науковий співробітник, кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри адміністративної діяльності НАВС

В умовах розбудови правової держави в Україні все більш актуальними постають питання необхідності взаємодії органів внутрішніх справ з іншими державними інституціями і громадськістю в питаннях щодо запобігання злочинів і інших правопорушень. Аналіз об'єктів профілактичної діяльності викрив особливу важливість і необхідність індивідуальної профілактики правопорушень серед дітей. Це на сьогодні визнається найбільш актуальним напрямом боротьби зі злочинністю в цілому.

Індивідуальна профілактика злочинів в середовищі неповнолітніх можна визначити як організований процес, в якому є чітко сформульована мета, – не допустити конфлікту молодшої людини із законом, визначити завдання, знайти свій вираз у всій сукупності суспільних проблем, пов'язаних зі свідомим формуванням особи і стимулюванням пошуку шляхів їх рішення, намітити конкретні шляхи та засоби дії на людину. Цей напрям у кримінологічній науці частіше відносять до поняття спеціальної профілактики злочинів та правопорушень, хоча й базується на загально-соціальному підґрунті.

Головним підрозділом, який займається профілактикою злочинів з боку дітей у системі органів внутрішніх справ є кримінальна міліція в справах дітей, що виконує роботу, пов'язану із виявленням криміногенних факторів та їх усуненням; правовим вихованням дітей; веде профілактичний облік осіб, звільнених із місць позбавлення волі, засуджених з відстрочкою виконання вироку, умовно або до виправних робіт; обвинувачуваних у вчиненні злочину і не взятих під варту в період досудового слідства; дітей, які вчинили злочин, але звільнені від кримінальної відповідальності в зв'язку із застосуванням заходів громадського впливу, акта про амністію, а також тих, які вчинили суспільно небезпечні дії до досягнення віку, з якого настає кримінальна відповідальність; звільнених із спеціальних навчально-виховних закладів, а також тих, яким лікувальними закладами встановлено діагноз «наркоманія».

Головною метою індивідуальної профілактики є позитивна корекція особи, що веде до зміни її поведінки – від антигромадської до законослухняної.

Індивідуальна віктимологічна профілактика правопорушень серед дітей ґрунтується на системі діючого законодавства. Складовою частиною цієї системи в Україні є Декларація прав дитини, Конвенція ООН про права дитини, Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя відносно дітей (Пекінські правила), Керівні принципи ООН для попередження злочинності серед дітей, Правила ООН, що стосуються захисту дітей, позбавлених свободи і ін.

До того ж в Україні діють цивільний, сімейний, кримінальний, кримінально-процесуальний, кримінально-виконавчий кодекси, кодекс про адміністративні правопорушення, що регламентують особливості правового статусу дітей. У загальному плані для індивідуальної віктимологічної профілактики правопорушень дітей велике значення мають Закони України «Про охорону дитинства», "Про соціальну роботу з дітьми та молоддю", "Про попередження насильства в сім'ї", а також Закон України "Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей". Згідно законодавства правові напрями запобігання конкретним злочинам з боку дітей регулюються,

насамперед, нормами щодо: - визначення кола діянь, за здійснення яких, певні вікові групи дітей підлягають кримінальній відповідальності (ст. 22 КК України); - обмеження кримінальної відповідальності дітей (ст. 97 КК України); - обмеження кримінального покарання дітей (ст.ст. 104-107 КК України); - кримінального покарання дітей (ст.ст. 98-102 КК України), а також його виконання, допомоги і контролю після звільнення (ст.ст. 19, 26, гл. 21, ст.ст. 144-149 КВК України).

У цілому цей напрям кореспондується із державною кримінально-правовою політикою щодо дітей, які вчиняють правопорушення, на сучасному етапі, за якою визначається два напрями: - розширення практичної можливості звільнення дітей від кримінальної відповідальності та покарання (розділ XV КК України); - вдосконалення виконання покарання у виховних колоніях, а так само розвиток альтернативних позбавленню волі видів покарання.

Сьогодні в зв'язку із запровадженням в Україні концепції судової реформи представляється особливо важливим на законодавчому рівні опрацювати комплекс питань, пов'язаних із створенням ювенальної юстиції, принципово відмінної від діючої, яка б включала мережу різноманітних соціальних служб для впливу на правопорушників-дітей, спеціалізованих судів у справах сім'ї і дітей тощо і була би побудована на більш гуманістичних процесуальних нормах. Соціальна потреба у створенні системи захисту неповнолітніх пов'язана, перш за все, з необхідністю нормалізувати умови життя і виховання дітей шляхом захисту їх прав і свобод, правової регламентації дій осіб, зобов'язаних здійснювати їх виховання, навчання, охорону здоров'я тощо. Не менш важливе соціальне завдання ювенальної юстиції пов'язане з коректуванням емоційно-психологічного розвитку неповнолітньої особи, яка вчинила правопорушення, а також з проведенням за спеціальними програмами заходів індивідуальної віктимологічної профілактики з підлітками які зазнали злочинних посягань.

На думку вчених функції ювенальної юстиції є спорідненими з заходами індивідуальної віктимологічної профілактики і мають забезпечувати: - справедливість будь-якого правового рішення відносно дітей; - захист прав і законних інтересів дітей при розгляді будь-якої справи (цивільної, кримінальної, адміністративної тощо); максимально можливий ступінь соціалізації особи неповнолітнього.

Отже, застосування до підлітків функцій ювенальної юстиції спрямованих на захист прав і свобод не повинне переривати процес соціалізації особи неповнолітнього. Крім цього, соціальні функції індивідуальної віктимологічної профілактики, виконання яких необхідне з погляду потреб особи і суспільства, повинні знайти належне віддзеркалення у відповідних правових актах.